

ЗМІСТ ТЕХНОЛОГІЙ ПРОЕКТНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ В РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗАВДАНЬ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Попова О.Ю., д.е.н., проф., **Черкашин І.В.**

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»

(м. Донецьк, Україна)

У сучасних умовах господарювання суттєво підвищуються вимоги до дотримання норм екологічного законодавства при здійсненні виробничих процесів, що потребує залучення значної кількості фінансових, матеріальних та інтелектуальних ресурсів. Однак проекти природоохоронного значення практично завжди не призводять до отримання екологічного ефекту, що суттєво знижує ступінь зацікавленості інвесторів до фінансування такої категорії проектів. За цих умов виникає необхідність розробки методичного інструментарію стимулювання здійснення екологічно орієнтованих заходів у господарській діяльності.

Питанням аналізу, формування й оцінки результатів і витрат за проектами присвячено ряд праць як вітчизняних, так і зарубіжних учених-економістів. Значний внесок до розвитку методичних положень з оцінки доцільності реалізації проектів у господарській діяльності підприємств здійснили такі фахівці як Р. Тян, Б. Холод, В. Ткаченко, І. Мазур, В. Шапіро, В. Бернс, Х. Решке, Х. Шеллі, В. Хобта та інші. Важливості набувають питання розробки методичних положень із моделювання процесу фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку суб'єктів господарювання на основі формування такої програми проектів, що, з одного боку, забезпечують економічне зростання в системі виробництва та споживання, а з іншого, націлені на попередження або мінімізацію негативного впливу виробничо-господарської діяльності на стан довкілля.

Як інструмент вирішення зазначених проблем пропонується використовувати технологію бюджетування, що становить процес побудови та виконання узгодженого збалансованого плану реалізації програм розвитку суб'єктів господарювання. Бюджет проекту – це план, представлений кількісними показниками, що відбиває витрати, необхідні для досягнення певної мети, а також доходи, що мають бути отримані в результаті досягнення цієї мети. На відміну від кошторису, що являє собою перелік доходів та витрат, структурованих по статтях, бюджет є розподілом статей доходів та витрат у часі (наприклад, по днях або місяцях). Отже, бюджет проекту складається на основі кошторису та календарного плану. Правильно складений бюджет проекту спрямований на вирішення двох основних завдань:

– забезпечення такої динаміки інвестицій, яка б дозволила виконати

проект у відповідних часових і фінансових межах;

- зниження обсягу витрат і ризику проекту за рахунок відповідної структури інвестицій і максимальних податкових пільг.

Залежно від того, на якій стадії свого життєвого циклу знаходиться проект, розрізняють декілька видів проектних бюджетів. На стадії розробки концепції проекту складаються попередні бюджетні очікування. Вони ще не є планом, а тільки припущенням щодо майбутніх витрат та доходів. Після проведення техніко-економічних досліджень розробляються попередні бюджети, які носять більшою мірою оціночний, ніж директивний характер. Такі бюджети підлягають узгодженню зо всіма зацікавленими особами і в остаточному підсумку затверджуються керівником проекту чи іншою особою, що приймає рішення.

Після того як бюджет набув офіційного статусу, він стає еталоном, щодо якого здійснюється порівняння фактичних результатів. У процесі реалізації проекту виникають відхилення від попередньо запланованих показників, що має своєчасно відбиватися в поточних бюджетах. Після завершення всіх робіт як підсумковий документ складається фактичний бюджет, у якому відбиваються реальні числа.

Позитивним результатом розробки та реалізації системи бюджетного фінансування діяльності підприємства є:

- підвищення рівня об'єктивності, обґрунтованості й оперативності господарських рішень, що забезпечують не лише виключно економічні цілі розвитку, а й паралельне досягнення позитивних екологічних ефектів;

- раціоналізація розподілу й використання ресурсів, оптимізація витрат, що приводить до поліпшення фінансового стану суб'єктів господарювання та підвищення фінансових результатів господарської діяльності;

- відновлення та зростання рівня платоспроможності на базі управління грошовими потоками в операційній, фінансовій та інвестиційній діяльності;

- підвищення рівня якості координації та узгодженості дій в досягненні економічних, соціальних та екологічних цілей;

- поліпшення комунікаційних процесів, підвищення швидкості інформаційного обміну між проектами економічного, соціального та екологічної спрямованості;

- розробка дієвих заходів зі стимулювання та підвищення мотивації персоналу до одночасного досягнення економічних та екологічних цілей розвитку.

Однак слід ураховувати, що бюджети можуть бути недосяжними, якщо встановлені цілі є недосяжними; бюджети можуть бути неприйнятними, якщо умови досягнення цілей неприйнятні для підприємства.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.) : у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 1. – С. 224-226.